

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 16 (59)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2017

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 16 (59). — Рівне: РДГУ, 2017. — 290 с.

Збірник наукових праць містить статті з проблем та перспектив створення освітнього середовища у вищих навчальних закладах в контексті євроінтеграції, використання інноваційних освітніх технологій у вищій та професійній школах, вітчизняного та зарубіжного досвіду підготовки фахівців у системі професійної освіти.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних працівників, вчителів, викладачів та студентів вищих та професійно-технічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкоровайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Войтович Ігор Станіславович – доктор педагогічних наук, професор (Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова);

Грицай Наталія Богданівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член Академії наук вищої школи України (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пелех Людмила Романівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пелех Юрій Володимирович - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Потапчук Тетяна Володимирівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Романишина Наталія Василівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету);

Сверлюк Ярослав Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 5 від 27.04.2017 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10.2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 39, Рівненський державний гуманітарний університет.

ISBN 966 — 7281 — 10 — 8.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2017

- праць; наукові записки РДГУ. – Рівне: РДГУ. – Вип. 7 (50). – 2013. – С. 15-17.
2. Завражна О.М. Про роль спецкурсів у системі фахової підготовки студентів-фізиків / О.М. Завражна // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету ім. Володимира Винниченка]. Сер.: Педагогічні науки. – 2013. – Вип. 121(1). – С. 217-221.
 3. Матвеева Т.М. Педагогические условия формирования предпринимательской компетентности у учащихся старших классов на основе метода проектов: автореф. дис. канд. пед. наук / Т.М. Матвеева. – М., 2001. – 19 с.
 4. Матукова Г.І. Підприємницька компетентність майбутніх фахівців економічного профілю: теорія і практика [Текст]: монографія / Г.І. Матукова; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. – Кривий Ріг: Чернявський Д. О. [вид.], 2015. – 539 с.
 5. Назаренко Г.А. Формування підприємницької компетентності учнів ЗНЗ у відповідності до вимог нових державних стандартів: метод. пос. / Г.А. Назаренко. – Черкаси: ЧОПОПП, 2014. – 68 с.
 6. Сулаева Е.П. Формирование предпринимательской компетентности у студентов техникума: автореф. дис. канд. пед. наук / Е.П. Сулаева. – Шуя, 2011. – 46 с.
 7. Ткаченко М.В. Формування підприємницької компетентності фахівців ресторанного господарства: метод. рекомендації / М.В. Ткаченко. – Одеса: ТОВ «Зовнішрекламсервіс», 2015. – 59 с.
 8. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: [навч. посіб]. / М.М. Фіцула. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с.
 9. Чернявський А.А. Профессиональное образование регионоведа: ресурс формирования предпринимательской компетентности / А.А. Чернявський // Ойкумена: журнал регионоведческих исследований. – 2014. – № 3. – С. 42-48.
 10. Шапран О.І. Сутність і структура підприємницької компетентності майбутніх економістів / О.І. Шапран // Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки. – 2016. – № 5. – С. 136-141.

Н.Н. КАЛАНДЫРЕЦ. СПЕЦКУРС КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ЭКОНОМИСТОВ-АГРАРНИКОВ

Резюме. В статье представлены теоретическое обобщение и практическое решение научной проблемы формирования предпринимательской компетентности будущих экономистов аграрного профиля в процессе преподавания спецкурса «Формирование предпринимательской компетентности будущих экономистов-аграрников». Обоснована необходимость введения данного спецкурса для оптимизации процесса развития исследуемой компетентности с помощью интерактивных методов обучения, а также предложено его примерную программу.

Ключевые слова: спецкурс, предпринимательская компетентность, профессиональная подготовка, будущий экономист-аграрий, учебная программа, содержательный модуль, интерактивные методы обучения.

N.M. KALANDYRETS. SPECIAL COURSE AS A WAY OF ENTREPRENEURIAL COMPETENCE FORMATION OF AGRICULTURAL ECONOMISTS

The summary. This paper presents a theoretical synthesis and practical solution to a scientific problem of entrepreneurial competence formation of future economists of agricultural profile in economics teaching course "Building entrepreneurial competence of future agricultural economists."

The necessity of introducing the special course to optimize the process of development of studied competence through interactive teaching methods is proved and suggested its approximate program.

Key words: special courses, entrepreneurial competence, professional training, future agricultural economists, curriculum, contents module, interactive teaching methods.

Рекомендовано до друку.

Д-р. пед. наук, проф. М.М. Козяр.

Одержано редакцією 03.04.2017 р.

УДК: 378.01

Ю.О. ГЛІНЧУК

ОСНОВНІ ЗАКОНОДАВЧО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОХОРОНИ ПРАЦІ ВЧИТЕЛІВ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Резюме. У статті наведено основні законодавчо-правові засади охорони праці вчителів з посиланням на відповідні працезохоронні й освітянські документи та проаналізовано стан їх реалізації в сучасних умовах. Висвітлено типові порушення прав учителів у галузі охорони праці. Вказано на необхідність врахування даного питання у системі професійної підготовки майбутніх учителів.

Ключові слова: охорона праці, галузь освіти, права вчителів, порушення прав учителів, сучасні умови.

Одним із показників розвитку суспільства є законодавча база і саме вона регламентує права та обов'язки його суб'єктів, а правова компетенція є ознакою високорозвиненої людини. Особливої актуальності питання правової компетенції набуває у професійній підготовці та професійній діяльності тих працівників, від виконання чиїх трудових обов'язків залежить збереження життя та здоров'я інших людей. До цієї категорії працівників належать і педагоги. Однак, недостатня відповідність підготовки у ВНЗ актуальним запитам сьогодення, швидкість зміни правової бази в Україні та безперервне зростання вимог до вчителів, а, відтак, і збільшення часових затрат у трудовій діяльності, акцентування управлінськими ланками уваги на обов'язках, а не правах вчителя, «нетворчий» характер роботи із законодавчо-нормативними документами зумовлюють відсутність належних знань у вчителів правових засад охорони праці їх діяльності.

© Ю.О. Глінчук, 2017

Вищезазначене зумовлює потребу в огляді основних працезохоронних законодавчо-правових засад та стану охорони праці сучасних вчителів, що і є **ціллю даної публікації**.

Теоретична складова означеного питання представлена у Кодексі Законів про працю в Україні, Конституції України та відповідних Законах України («Про охорону праці» [9], «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» [10], «Про колективні договори і угоди» [7], «Про освіту» [8], «Про загальну середню освіту» [6]) та ін. Щодо літературних джерел, то на сьогоднішній день найповніше законодавчо-правові засади охорони праці вчителів висвітлено Ю. Бадюком, М. Васильчуком, Л. Катренком, Ю. Котом та ін. [1 - 5], проте вони представлені переважно цитуванням загальних законодавчо-правових документів. Основоположним документом в галузі охорони праці є **Закон України «Про охорону праці»** і згідно статті 4 одними з принципів державної політики в галузі охорони праці є:

- пріоритет життя і здоров'я працівників, повна відповідальність роботодавця за створення належних, безпечних і здорових умов праці;
- адаптація трудових процесів до можливостей працівника з урахуванням його здоров'я та психологічного стану;
- інформування населення, проведення навчання, професійної підготовки і підвищення кваліфікації працівників з питань охорони праці;
- забезпечення координації діяльності органів державної влади, установ, організацій, об'єднань громадян, що розв'язують проблеми охорони здоров'я, гігієни та безпеки праці, а також співробітництва і проведення консультацій між роботодавцями та працівниками (їх представниками), між усіма соціальними групами під час прийняття рішень з охорони праці на місцевому та державному рівнях.

Згідно статті 5 умови трудового договору не можуть містити положень, що суперечать законам та іншим нормативно-правовим актам з охорони праці. Під час укладання трудового договору роботодавець повинен проінформувати працівника під розписку про умови праці та наявність на робочому місці небезпечних і шкідливих виробничих факторів. Працівнику не може пропонуватися робота, яка за медичним висновком протипоказана йому за станом здоров'я.

Згідно статті 6 умови праці на робочому місці та безпека технологічних процесів, а також санітарно-побутові умови повинні відповідати вимогам законодавства.

Стаття 7 гарантує працівникам, зайнятих на роботах з важкими та шкідливими умовами праці пільгову пенсію.

Роботодавець може за свої кошти додатково встановлювати за колективним договором (угодою, трудовим договором) працівникові пільги і компенсації, не передбачені законодавством. Протягом дії укладеного з працівником трудового договору роботодавець повинен не пізніше, ніж за 2 місяці письмово інформувати працівника про зміни виробничих умов та розмірів пільг і компенсацій, з урахуванням тих, що надаються йому додатково.

Згідно статті 13 роботодавець зобов'язаний створити на робочому місці в кожному структурному підрозділі умови праці відповідно нормативно-правових актів, а також забезпечити дотримання вимог законодавства щодо прав працівників у галузі охорони праці.

Згідно статті 14 працівник зобов'язаний: дбати про особисту безпеку і здоров'я, а також про безпеку здоров'я оточуючих людей в процесі виконання будь-яких робіт; знати і виконувати вимоги нормативно-правових актів з охорони праці; проходити у встановленому законодавством порядку попередні та періодичні медичні огляди. Працівник несе безпосередню відповідальність за порушення зазначених вимог.

У статті 17 зазначено, що роботодавець зобов'язаний за свої кошти забезпечити фінансування та організувати проведення попереднього (під час прийняття на роботу) і періодичних (протягом трудової діяльності) медичних оглядів працівників, де є потреба у професійному доборі. Роботодавець зобов'язаний забезпечити за свій рахунок позачерговий медичний огляд працівників: за заявою працівника, якщо він вважає, що погіршення його стану здоров'я пов'язане з умовами праці; за своєю ініціативою, якщо стан здоров'я працівника не дозволяє виконувати свої трудові обов'язки. За час проходження медичного огляду за працівниками зберігається місце роботи (посада) і середній зарібок.

Згідно статті 18 працівники під час прийняття на роботу і в процесі роботи повинні проходити за рахунок роботодавця інструктаж, навчання з питань охорони праці, з надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків і правил поведінки у разі виникнення аварії.

Згідно статті 20 у колективному договорі (угоді) сторони передбачають забезпечення працівникам соціальних гарантій у галузі охорони праці, а також комплексні заходи щодо досягнення встановлених нормативів безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, підвищення існуючого рівня охорони праці.

Згідно статті 22 роботодавець повинен організувати розслідування та вести облік нещасних випадків, професійних захворювань.

Згідно статті 30 нормативно-правові акти з охорони праці є обов'язковими для виконання у місцях трудового і професійного навчання, облаштованих у будь-яких навчальних закладах. Організація охорони праці на зазначених об'єктах а також порядок розслідування нещасних випадків визначаються центральним органом виконавчої влади в галузі освіти та науки за погодженням з відповідним профспілковим органом.

Згідно статті 44 за порушення законів та інших нормативно-правових актів про охорону праці, створення перешкод у діяльності посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці, а також представників профспілок, їх організацій та об'єднань, винні особи притягаються до дисциплінарної, адміністративної, матеріальної, кримінальної відповідальності згідно із законом [9].

Особливості правового регулювання, засади створення, права та гарантії діяльності професійних спілок регламентовано у **Законі України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності»**.

Згідно статті 21 даного документу профспілки, їх об'єднання захищають право громадян на працю, беруть участь у розробленні та здійсненні державної політики в галузі охорони праці, соціального захисту. Профспілки

здійснюють громадський контроль за виплатою заробітної плати, дотриманням законодавства про працю та про охорону праці, створенням безпечних і нешкідливих умов праці, належних виробничих та санітарно-побутових умов. У разі загрози життю або здоров'ю працівників профспілки мають право вимагати від роботодавця негайного припинення робіт на час, необхідний для усунення загрози життю або здоров'ю працівників [10].

Трудові взаємини та соціально-економічні інтереси працівників і власників регламентує *Закон України «Про колективні договори і угоди»*. Зокрема, згідно *статті 7* у колективному договорі встановлюються взаємні зобов'язання сторін щодо: нормування і оплати праці, встановлення доплат, надбавок, премій; встановлення гарантій, компенсацій, пільг; режиму роботи, тривалості робочого часу і відпочинку; умов і охорони праці; гарантій діяльності профспілкової чи інших представницьких організацій трудящих;

Згідно *статті 15* контроль за виконанням колективного договору, угоди проводиться безпосередньо сторонами, що їх уклали чи уповноваженими ними представниками. У разі здійснення контролю сторони зобов'язані надавати необхідну для цього інформацію. Сторони, що підписали колективний договір, угоду, щорічно в строки, передбачені колективним договором, угодою звітують про їх виконання [7].

Стаття 26 Закону України «Про освіту» гарантує забезпечення безпечних і нешкідливих умов навчання, праці та виховання, а відповідальність за це покладається на власника або уповноважений ним орган, керівника навчального закладу [8].

Згідно *статті 26 Закону України «Про загальну середню освіту»* відволікання педагогічних працівників від виконання професійних обов'язків, не передбачених трудовим договором, без згоди педагогічного працівника не допускається. Відмова педагогічного працівника від виконання робіт, не передбачених трудовим договором не може бути підставою для його звільнення з посади, крім випадків, встановлених законодавством [6].

Проаналізуємо тепер практичний стан охорони праці вчителів у сучасних соціокультурних умовах. Нижченаведені результати отримано на основі власного досвіду роботи в школі, опитування, бесід та анкетувань 153 вчителів загальноосвітніх шкіл Рівненської, Волинської, Хмельницької, Івано-Франківської, Львівської та Тернопільської областей.

У 96,4 % навчальних закладів порушуються основні принципи державної політики в галузі охорони праці, так як над пріоритетом життя та здоров'я працівників домінує пріоритет «витискання» максимального результату навчально-виховної діяльності (наявність переможців олімпіад та конкурсів, підвищення рівня успішності і т.п.). На робочих місцях часто не створюються здорові та безпечні умови праці. Великою і актуальною проблемою 76 % шкіл є періодично нижча за норму температура у навчальних приміщеннях. Причиною цьому є економія коштів, завдяки чому опалювальний сезон починають пізніше або завершують раніше та зношеність систем опалення і котельного обладнання. Часто у школах через відсутність кранів на батареях чи радіаторах та недосконалу роботу насосів або неергономічність теплових магістралей температура в одних класах є зависокою, а в інших – заниженою. Супутнім явищем при цьому стає поведінка представників шкільної адміністрації, які у разі перевірки всіляко намагаються представників органів санітарного нагляду завести у класи, де температура оптимальна. На сьогоднішній день у навчальних класах багатьох загальноосвітніх шкіл освітлення є недостатнім. Навіть без лабораторних вимірювань це гостро відчувається під час перших уроків у першу зміну та останніх уроків у другу. 24 % респондентів стверджують, що у школах, де вони працюють, є навчальні кабінети, стіни яких уражені пліснявою. Трудові процеси у багатьох школах є неадаптованими до можливостей та психологічного стану працівників. Так, 58,2 % опитаних вчителів незадоволені розкладом уроків та розкладом чергувань по школі та території.

На сьогоднішній день навчання з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності у 84,4 % навчально-виховних закладів є або фіктивним, або недосконалим, оскільки представники шкільної адміністрації у переважній більшості випадків самі не володіють відповідними працезахоронними компетенціями. Це частково пов'язано з тим, що раніше у вищих педагогічних закладах не вивчалась дисципліна «Охорона праці в галузі», а частково з тим, що інженери з охорони праці у міських чи районних відділах освіти мають інженерну освіту і їх просвітницька діяльність, як правило, зводиться лише до поширення відповідної літератури та обліку травматизму. Проте, якщо в школі стається нещасний випадок, то керівник закладу, вчитель, на уроці в якого травмувався учень, черговий вчитель та класний керівник учня, який травмувався на перерві, а подекуди ще й вчитель основ здоров'я зазнають значного емоційного (публічні зауваження на нарадах директорів, методичних об'єднаннях, семінарах, вчительських конференціях) та фінансового (урізання премії, неможливість підвищення атестаційної категорії) «пресингу». Це призводить до приховування нещасних випадків.

Щодо координації діяльності різних ланок з питань охорони праці на місцевому та державному рівнях, то 98,1 % респондентів стверджують про її відсутність. 38,2 % опитаних вчителів не були ознайомлені з умовами праці та умовами трудового договору при прийнятті на роботу. У 23,8 % шкіл колективний договір переоформляється фіктивно. Лише 4,2 % вчителів вважають справедливим розподіл премій до Дня Вчителя. У багатьох школах Волинського регіону згідно колективного договору молоді спеціалісти приймаються за контрактом на 9-10 місяців без виплати відпускних і заміна вчителів, які проходять курсову перепідготовку не оплачується, лише у 3,4 % шкіл сільської місцевості для працівників передбачено 2-3 відгули на сільськогосподарські роботи, лише у 4% шкіл передбачено 3 відгули, якщо вчитель протягом року не перебував на лікарняному.

На сьогоднішній день існує низка причин, внаслідок яких нервово-психічні навантаження педагогів сягають критичного рівня: брак поваги до професії вчителя у суспільстві; дисбаланс між затраченими зусиллями та заробітною платою; скасування у більшості областей оплати відрядних листів; зміна законодавства про атестацію, пільгову пенсію не на користь учителів, постійні, часто невинуваті зміни програм та підручників; велика відповідальність за навчальну діяльність учнів, збереження їх життя та здоров'я, дисципліну під час перерв, збереження майна, ремонт у кабінетах; виконання управлінськими ланками контролюючих, а не консультативних функцій; примусове або

ультимативне залучення до участі у конкурсі «Вчитель року», переписі населення, художній самодіяльності, зустрічах із кандидатами в депутати; виконання функцій вихователів у пришкольніх таборах без наявності відповідної матеріально-технічної бази.

Вищезазначене дає право зробити висновок, що на сьогоднішній день в галузі освіти порушуються як основні принципи офіційної державної політики з охорони праці, так і відповідні галузеві законодавчо-правові засади охорони праці вчителів. Це суперечить стратегії прямування України у європейський та розвинутий світовий простір і, на наш погляд, є основоположною причиною «відтоку» інтелекту та зниженню ефективності шкільної освіти, стійкої тенденції до погіршення здоров'я й професійного довголіття учителів. Актуальність даної проблеми та сформована системність порушень прав учителів зумовлюють потребу як у пошуках шляхів її вирішення, так і у врахуванні цього у системі професійної підготовки, першим етапом чого закономірно має бути привернення уваги до означеної проблеми та огляд її першопричин, на що і претендує автор.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безпека життєдіяльності. Нормативні документи для навчальних закладів: / упоряд. М.В. Васильчук, Ю.В. Бадюк. – К.: Основа, 2010. – 1024 с.
2. Кодекс законів про працю України. Постанови Пленуму Верховного Суду України з питань трудового права: станом на 26 верес. 2011 р. / упоряд.: С.М. Приліпко, О.М. Ярошенко; Офіц. вид. – Х.: Право, 2011. – 159 с.
3. Нормативне забезпечення роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності // Управління школою – 2010. – № 28. – С. 27-77.
4. Охорона праці в Україні: нормат. док. / упоряд. О.М. Роїна. – К.: КНТ, 2004. – 436 с.
5. Правові основи працезахоронної політики та охорони праці: навч. посіб. / В.Д. Губенко, Б.М. Коржик, В.П. Андрійченко [та ін.]. –Х.: ХНАМГ, 2011. – 173 с.
6. Про загальну середню освіту: Закон України від 13.05.1999 № 651-ХІV [станом на 01.01.2015]: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/lavs/show/651-14. – Назва з екрану.
7. Про колективні договори і угоди: Закон України від 01.07.1993 р. № 3356-ХІІ // Відом. Верхов. Ради України. – 1993. – № 36. – С. 361.
8. Про освіту: Закон України від 23.05.1991 № 10-60 ХІІ [станом на 01.01.2015]: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/lavs/show/1060-ХІІ. – Назва з екрану.
9. Про охорону праці: Закон України від 14 .10.1992 р. № 2694-ХІІ [станом на 01.01.2015]: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/lavs/show/2694-12. – Назва з екрану.
10. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15.09.1999 № 1045- ХІV [станом на 01.01.2015]: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/lavs/show/1045-14. – Назва з екрану.

Ю.А. ГЛИНЧУК. ОСНОВНЫЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬНО-ПРАВОВЫЕ ЗАСАДЫ ОХРАНЫ ТРУДА УЧИТЕЛЕЙ И ИХ РЕАЛИЗАЦИЯ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Резюме. В статье приведены основные законодательно-правовые засады охраны труда учителей из ссылкой на соответствующие трудовые и образовательные документы и проанализировано состояние их реализации в современных условиях. Наведено типичные нарушения прав учителей в сфере охраны труда. Указано на необходимость учета данного вопроса в системе профессиональной подготовки будущих учителей.

Ключевые слова: охрана труда, сфера образования, права учителей, нарушения прав учителей, современные условия

Yu.A. GLINCHUK. BASIC LAW AND LEGAL PRINCIPLES OF TEACHERS' JOB SAFETY AND THEIR REALIZATION IN CURRENT CONDITIONS

The summary. Basic law and legal principles of teachers' job safety with reference to corresponding health, safety and educative document are set in the article. It was also analyzed the condition of their realization in current environment. The typical breach of law of teachers in occupational safety in the field is publicized, too. Specified the necessity of considering this question in the system of professional training of future teachers.

Key words: job safety, branch of education, teachers' rights, their rights abuse, modern social cultural conditions.

Рекомендовано до друку.

Д-р. пед. наук, проф., дійсний член АНВШ України А.С. Дем'янчук.

Одержано редакцією 03.03.2017 р.

УДК: 378.147

Г.І. ТУРОВСЬКА, В.Л. ФИЛИПЧУК

НОВІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ЦИВІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Резюме. У статті розглянуто комплексний підхід до визначення напрямів і педагогічних умов реалізації принципу наступності і нових шляхів розвитку професійної освіти в рамках підготовки фахівців з цивільної безпеки.

Ключові слова: принцип наступності; професійна освіта; професійна підготовка; інноваційна освіта.

Постановка проблеми. Ухвалення нового Закону України “Про вищу освіту” [4]; процеси інтеграції в Європейський простір вищої освіти і досліджень; прийняття Національної рамки кваліфікацій [5]; затвердження переліку галузей знань та спеціальностей [6] передбачає перехід на нові підходи, новітні моделі науки, впровадження новітніх технологій, пошук системотвірних чинників, який забезпечив би цілісність усіх рівнів фахової підготовки та

© Г.І. Туровська, В.Л. Филипчук, 2017

ЗМІСТ

<i>Тадесва М.І., Літвінчук А.Т.</i> Роль гуманітарних наук у сучасній освітній парадигмі.	3
<i>Райковська Г.О.</i> Інноваційна концепція модернізації графічної підготовки у вищому технічному навчальному закладі.	5
<i>Крачунов Х.</i> Кар’єрна орієнтація та післядипломний розвиток студентів і випускників Технічного університету – Варна в умовах демографічної кризи.	8
<i>Лісова С.В.</i> Методологічні засади компетентнісного підходу у вищій освіті: світовий досвід.	11
<i>Кравець С.В.</i> Форми контролю знань студентів, їх переваги та недоліки.	16
<i>Кирикович В.Д., Козяр В.О., Гіроль А.М.</i> Незалежне оцінювання знань здобувачів вищої освіти. Стан та перспективи впровадження в Національному університеті водного господарства та природокористування.	18
<i>Корнещук В.В.</i> Медіаосвіта як засіб формування медіакультури майбутніх фахівців.	20
<i>Кочубей А.В., Мицацька В.В.</i> Особливості формування психологічної культури майбутніх фахівців.	23
<i>Кондратюк О.М.</i> Шляхи підвищення творчої активності студентів.	26
<i>Джеджула О.М., Нечепоренко М. А., Хомяківський Ю.Л.</i> Інформаційні освітні університетські середовища як інтегративна база впровадження інноваційних технологій.	29
<i>Тадесв П.О., Роценюк А.М.</i> Модель підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій до творчої самореалізації в адаптаційний період.	31
<i>Сингаївський Д.В., Фещук Ю.В., Герасименко О.А.</i> Дієвість позиційності вишу – запорука результативності його профорієнтаційної роботи.	34
<i>Ратинська І.О., Козяр М.М.</i> Методи навчання фахівців нового часу засобами інтерактивних технологій у формуванні їхньої професійної компетентності.	38
<i>Костриця Н.М.</i> Використання етнокультурних традицій під час вивчення курсу «Українська мова за професійним спрямуванням».	41
<i>Шульжук Н.В.</i> Комунікативно-прагматичні основи навчання української мови у вищій школі.	45
<i>Смілянець О.Г.</i> Значення технології мобільного навчання у створенні освітнього середовища вищого навчального закладу.	47
<i>Кочубей А.В., Стоцька В.А., Піддубюк М.В.</i> Інноваційні технології як засіб формування професійної компетентності майбутніх фахівців.	50
<i>Хрипко Т.Є.</i> Вивчення стохастички при підготовці фахівців у вищих навчальних закладах.	53
<i>Хмельяр І.М., Подлевський С.В.</i> Управління вищим навчальним закладом на основі моніторингу.	55
<i>Головня В.Д.</i> Інтенсифікація розвитку конструкторсько-технологічних здібностей студентів засобами систем автоматизованого проектування.	59
<i>Стрілець В.М., Стрілець О.В., Похильчук І.О.</i> Удосконалення підготовки майбутніх фахівців технічного вищого навчального закладу основам технології машинобудування із застосуванням інформаційних технологій.	63
<i>Гаєвський В.Р., Лебедь О.О., Орленко В.Ф.</i> Інформаційно-комунікаційні технології у лабораторному практикумі з курсу загальної фізики.	67
<i>Буденкова Н.М., Мисіна О.І.</i> Деякі аспекти гуманізації та гуманітаризації хімічних дисциплін при підготовці технічної інтелігенції.	71
<i>Вакулєнко О.Л., Попович Р.Г., Тимощук І.О.</i> Формування і розвиток стратегій дистанційного вивчення іноземних мов у контексті модернізації освітньої системи України.	74
<i>Амеліна С.М.</i> Комунікативна методика навчання німецькій мові професійного спрямування.	77
<i>Зінченко В.М., Степаненко О.К.</i> Культура мовлення як складова педагогічної майстерності фахівців нефілологічного профілю.	80
<i>Осецька Н.Ф.</i> Особливості застосування методу «Co-teaching» у процесі викладання англійської мови для студентів технічних спеціальностей національного університету водного господарства та природокористування.	84
<i>Якубовська С.С.</i> Особливості супервізорської діяльності викладача вищого технічного навчального закладу.	87
<i>Гречановська О.В.</i> Роздуми щодо проблем формування конфліктологічної культури в студентів технічних вищих навчальних закладів.	90
<i>Лашко О.В.</i> До питань трансформації системи вищої технічної освіти. Довіра у процесі формування екологічного освітнього простору.	93
<i>Потапчук О.І.</i> Проблема професійної підготовки ІТ-фахівців в системі вищої освіти.	95
<i>Мігірін П.І.</i> Вивчення іноземної мови як складової частини гуманітарної освіти в умовах вищого технічного навчального закладу.	98
<i>Сидорчук Н.Л.</i> Зміст та структура рефлексивної культури майбутніх інженерів-будівельників.	101
<i>Якимчук М.Ю.</i> Розвиток творчих здібностей майбутніх студентів на заняттях з української мови в сучасній вищій технічній школі.	105
<i>Шевчук Т.Є., Олексін Ю.П.</i> Роль гуманітарної підготовки у створенні освітнього середовища в технічному вищому навчальному закладі.	109
<i>Оксентюк Н.В.</i> Розвиток рефлексії у студентів технічного вишу.	113
<i>Козяр М.М., Кривоць В.В., Тимощук О.С.</i> Створення та використання педагогічних програмних засобів з вивчення нарисної геометрії майбутніми фахівцями технічної галузі.	118

Сасюк З.К., Похильчук І.О. Методичні аспекти простановки розмірів на креслениках симетричних поверхонь деталей.	122
Лебедь О.О., Кочергіна О.Д. Застосування методу аналогій у вивченні фізики в технічних вищих навчальних закладах.	125
Серілко Л.С., Шурик В.О., Войтович Л.В. Використання мультимедійної програми «MACROMEDIA FLASH» при самостійному вивченні теоретичної механіки.	128
Шостачук А.М., Шостачук Д.М. Візуалізація етапів структурного аналізу плоских важільних механізмів у курсі «Теорія механізмів і машин».	132
Кузнєцова О.Т. Реалізація професійно-прикладної фізичної підготовки студентів спеціального навчального відділення у здоров'язбережувальному освітньому середовищі вищого технічного навчального закладу.	136
Серілко Л.С., Пікула М.В. Загальнопрофесійна підготовка майбутнього інженера в процесі вивчення теоретичної механіки.	140
Кочубей А.В. Інтеграція гуманітарного та науково-технічного середовища вищого технічного навчального закладу як умова формування майбутнього фахівця інженерної галузі.	143
Горбатюк Р.М. Концептуальні засади компетентнісного підходу у підготовці педагогічних фахівців.	147
Гедзик А.М. Оптимізація початкового етапу графічної підготовки майбутніх інженерів-педагогів.	150
Цідило І.М., Козіброда С.В. Модель системи підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі комп'ютерних технологій до вивчення та застосування онтологій комп'ютерних систем.	154
Пригодій М.А. Професійна підготовка майбутніх учителів.	159
Жернокісєв І.В. Формування готовності у майбутніх учителів технологій до професійної діяльності у контексті євроінтеграційних процесів.	161
Яциур М.С. Професіологічна підготовка майбутніх вчителів трудового навчання та технологій.	165
Войтко А.І. Моделювання підготовки майбутніх вчителів трудового навчання та технологій до проведення професійних проб з учнями 8-9 класів.	169
Хоронжєвський О.М. Підготовка майбутніх вчителів технологій до формування основ гігієнічної культури в учнів основної школи з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.	172
Голяд І.С., Чернова Т.Ю. Ключові компетенції педагога-коуча.	175
Кочубей А.В., Небова Н.А. Проблема розвитку синдрому «професійного вигорання» у сфері професій типу людина-людина.	180
Галашова О.Г. Формування культури професійного мовлення студентів економічних спеціальностей у процесі навчання іноземної мови.	183
Якубовська С.С., Лехновська О.Л., Савущик А.І. Шляхи інтенсифікації творчої активності студентів технологічного коледжу.	187
Ястремська С.О. Інноваційний освітній процес підготовки майбутніх магістрів сестринської справи.	190
Сабедишин Р.О., Шупак О.Ю. Сучасні підходи до організації та планування науково-методичної роботи в медичному коледжі.	193
Шостаківська Н.М. Основа професійної компетентності майбутнього економіста – загальнонаукова компетенція.	197
Волярська О.С. Підготовка викладачів для освіти дорослого економічно активного населення в Україні.	200
Грушева А.А., Пілевич О.А. Формування управлінської компетентності майбутніх економістів у культурно-освітньому середовищі вищого навчального закладу.	203
Дубчак В.М., Новицька Л.І. Алгоритмізація задач в процесі вивчення теорії ймовірностей та математичної статистики.	207
Дібрівна Е.І. Використання професійно-орієнтованих та евристичних задач у курсі математики для фахівців аграрного профілю.	210
Мельничук І.М., Козак Х.І. Медичний коледж як освітнє середовище формування професійної ідентичності майбутніх фахівців сестринської справи.	212
Демянчук М.Р. Формування дослідницької компетентності майбутніх фахівців медсестринства у процесі вивчення фахових дисциплін у Рівненському базовому медичному коледжі.	216
Любінська О.І. Критерії сформованості професійної компетентності майбутніх бакалаврів з лабораторної медицини у процесі професійної підготовки.	219
Ричков П.А., Сергіюк І.М. Проблеми збереження та реновації регіональної архітектурної спадщини у контексті міждисциплінарних зв'язків фахових предметів.	222
Козяр М.М., Мельник С.В. Проблеми формування професійної компетентності майбутніх архітекторів у процесі фахової підготовки.	224
Каландирець Н.М. Спецкурс як засіб формування підприємницької компетентності майбутніх економістів-аграрників.	227
Глінчук Ю.О. Основні законодавчо-правові засади охорони праці вчителів та їх реалізація в сучасних умовах.	230
Туровська Г.І., Филипчук В.Л. Нові шляхи розвитку професійної освіти у підготовці фахівців з цивільної безпеки.	233
Давидович С.Н. Аксіологічний аспект функціонування органів виконавчої влади.	236
Кочубей А.В., Юхимець О.І. Роль комунікативної компетентності у професійній підготовці майбутніх правознавців під час роботи у юридичній клініці.	240
Яцков М.В., Осадча Л.К. Місце коледжів у системі вищої професійної освіти України.	242

Ницак І.Д. Педагогічні умови ефективного навчання інженерно-графічних дисциплін майбутніх фахівців системи професійної освіти.	245
Дрозіч І.А. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх кухарів у професійно-технічних навчальних закладах.	250
Дупак Н.В. Зарубіжний досвід вдосконалення концепцій розробки стандартів професійної освіти.	254
Сталовєрова Г.В. Європейський досвід автономізації університетів: уроки для України.	258
Сокаль В.А. Особливості проведення профорієнтації у зарубіжних країнах.	262
Журавська Н.С. Управління навчальними закладами: зарубіжний досвід.	265
Купчик Л.Є. Досвід організації вивчення іноземних мов у вищих технічних навчальних закладах Німеччини.	267
Осіпчук Н.В. Сучасний стан навчання іноземних мов у вітчизняних та зарубіжних вищих технічних навчальних закладах.	271
Коверник Н.В. Зарубіжний досвід підготовки фахівців у системі професійної освіти.	274
Тадєєва М.І., Павлович Ю.П. Використання досвіду реформування змісту ранньої іншомовної освіти в країнах Вишеградської четвірки в шкільній іншомовній освіті України.	276
Тимоциук Т.О., Тимоциук І.О. Шляхи формування сучасної інтерпретації гімну студентської молоді «Gaudeamus».	280
Відомості про авторів.	283